

Overzicht verpleegzorg thuis

April 2022

In 2021 hebben we een verkenning gedaan van de leveringsvorm volledig pakket thuis (vpt) bij ActiZ-leden. In deze notitie delen we onze bevindingen en lichten we de ontwikkeling van het vpt uit: wat zijn de ervaringen in de praktijk bij de cliëntendoelgroep, wat is het aanbod en hoe zijn de zorgteams georganiseerd? Voor het totaaloverzicht zijn schematisch de financieringsvormen in de ouderenzorg opgenomen. We eindigen de notitie met een overzicht van de diverse zorgvormen waarin verpleegzorg in de thuissituatie aan cliënten kan worden geboden. Op hoofdlijnen komen de kenmerken en de verschillen tussen wijkverpleging, het modulair pakket thuis (mpt) en het volledig pakket thuis (vpt) aan de orde. Tot slot vind u verwijzingen naar meer achtergrondinformatie over het vpt.

We hopen dat de inhoud van de notitie behulpzaam is voor leden bij het verder organiseren van verpleegzorg thuis die past bij de eigen, lokale situatie. Dat neemt niet weg dat duidelijk is dat voor het bieden van verpleegzorg thuis medewerking nodig is van stakeholders, zoals bijv. woningcorporaties, zorgkantoren en gemeenten. ActiZ blijft pleiten voor een [toekomstbestendige visie](#) op de zorg voor ouderen en dat partijen hun verantwoordelijkheid pakken.

Algemene ontwikkeling verpleegzorg thuis

Ouderen blijven steeds langer zelfstandig wonen en willen hun leven leiden zoals dat voor hen van betekenis is. Tegelijk is het al jaren overheidsbeleid dat ouderen zoveel mogelijk thuis blijven wonen. De groeiende vraag naar zorg, de beperkte beschikbaarheid van verpleeghuiscapaciteit en het steeds groter wordende arbeidstekort versterkt de ontwikkeling van langer thuis. De thuissituatie is daarbij een zeer divers begrip. Het loopt uiteen van het bezit van een koopwoning tot een (geclusterde) woonsituatie waar mensen zelf huur betalen. Doordat ouderen in de loop van de tijd veelal afhankelijker worden van ondersteuning van anderen zien we dat zorgprofessionals steeds vaker in de thuissituatie zorg leveren aan ouderen. Ook als er sprake is van intensieve zorg, waarbij ouderen het hele zorgarrangement dat in een verpleeghuis wordt geleverd, thuis ontvangen.

Eerste indruk van de verkenning over het volledig pakket thuis

Het vpt staat voor 'volledig pakket thuis': ouderen krijgen het volledige zorgpakket dat in een verpleeghuis wordt geboden in de thuissituatie. We zien in de verkenning dat zorgorganisaties vpt als meerwaarde zien; ouderen kunnen langer thuis blijven met intensieve zorg en het is een passende leveringsvorm in de toekomstige beweging van de zorg voor ouderen. Ouderen ontvangen steeds vaker zorg door middel van een vpt. Het gebruik van het vpt in onze sector is sinds 2015 verdrievoudigd terwijl de omvang van zorg met verblijf in een verpleeghuis nagenoeg stabiel blijft. De groei van verpleeg(huis)zorg zit dus in de thuissituatie.

Uit de verkenning blijkt dat zorgorganisaties het vpt vanuit hun eigen visie ontwikkelen en het laten aansluiten op de eigen context. Hierdoor hebben zorgorganisaties te maken met eigen uitdagingen en kansen. Er is dus sprake van veel diversiteit in het vpt-aanbod: qua wonen, zorg en organisatie.

Versnipperd stelsel

Het volledig pakket thuis is een van de financieringsbegrippen in een versnipperd zorgstelsel. De zorg die mensen met een intensieve zorgvraag thuis ontvangen kan via een vpt maar we zien in de verkenning dat deze zorg ook wel via het modulair pakket thuis (mpt) en via de wijkverpleging (wvp) wordt geleverd. In het geval van mpt en wvp kan het bijvoorbeeld zo zijn dat er meer intensieve mantelzorg plaatsvindt, waardoor het geheel aan geleverde zorg qua zwaarte overeenkomt met het vpt.

De inzet van zorgprofessionals in de thuissituatie bevindt zich veelal op een continuüm (een vloeiende opeenvolging van fasen): van incidentele wijkverpleging tot verpleegzorg met blijvende 24-uurs zorg per dag dichtbij of permanent toezicht thuis. We zien dat de keuze van de cliënt voor een bepaalde leveringsvorm niet altijd eenduidig is, maar dat bijvoorbeeld stelselkenmerken, zoals financieringsschotten en de verschillen in de eigen bijdrage, mede bepalend zijn. Bovendien is het ook voor de zorgaanbieders niet altijd eenduidig wanneer een cliënt de overstap moet maken naar de Wlz, en waar de grens tussen de verschillende leveringsvormen ligt. Dat hangt naast de wens van de cliënt bijvoorbeeld ook af van de woonsituatie en van de beschikbare mantelzorg. In het huidige stelsel is het zo dat zelfstandig wonende ouderen de zorg vanuit verschillende financieringsdomeinen ontvangen. Die hebben allemaal eigen spelregels en voorwaarden terwijl de aard van de (intensieve) zorg dicht bij elkaar kan liggen of zelfs overeenkomstig is.

Bevindingen over het volledig pakket thuis

Vanuit de regelgeving is de leveringsvorm vpt afgeleid van verblijf in een zorginstelling. Zorgaanbieders ontwikkelen het vpt-concept in de thuissituatie passend bij de eigen visie en de organiseerbaarheid. In onze verkenning naar de ontwikkeling van het vpt in de praktijk en de gesprekken met zorgaanbieders valt een aantal zaken op.

Doelgroep en inhoud vpt-zorg

Kenmerkend voor de cliënten die het vpt ontvangen is dat zij blijvend aangewezen zijn op 24 uur per dag zorg in de nabijheid of permanent toezicht nodig hebben (Wlz-criteria). Het merendeel van de ouderen heeft een mate van dementie. Daarnaast kunnen ook somatische problemen spelen.

Bij het vpt gaat het om intensieve zorg thuis. Daarbij richt de vpt-zorg zich nadrukkelijk op de cliënt, zijn naasten en zijn omgeving. Om vpt-zorg te ontvangen moet een cliënt een passende woning en woonomgeving hebben waarin de zorg geleverd kan worden.

Wlz-cliënten met een relatief lichtere zorgvraag komen eerder in aanmerking voor vpt-zorg dan cliënten met een zwaardere zorgvraag; naarmate de zorgvraag zwaarder is, is er eerder een noodzaak voor verblijf.

Rode draad in het aanbod van een vpt

In de praktijk tekent zich een rode draad af in het aanbod van vpt. De zorg aangeboden op basis van een vpt:

- is gericht op begeleiding en structuur van de cliënt en op de ondersteuning van mantelzorg;
- voorziet in maatwerk in zorg en ondersteuning in de unieke thuissituatie;
- vergt afspraken over geaccepteerde (on)veiligheid.
- maakt goede afspraken met huisartsen noodzakelijk.

Voor alle zorgaanbieders is het uitgangspunt dat de zorg zo verantwoord mogelijk moet zijn. Risico's zijn er echter altijd en in overleg met de cliënt/naasten moet een bepaalde mate van risico worden geaccepteerd. Risico's van onveiligheid zijn in voorkomende situaties onderwerp van gesprek met de cliënt/mantelzorg om tot afspraken te komen. Zorg bieden vanuit het vpt is niet langer verantwoord als er sprake is van (te) onveilige zorg, zo blijkt uit de verkenning. Bijvoorbeeld als de cliënt gaat dwalen en gps geen uitkomst (meer) biedt en/of als de cliënt extreem eenzaam is. Dan is voor de cliënt zorg met verblijf de aangewezen leveringsvorm.

Diversiteit in het vpt-aanbod van zorgaanbieders

Hoewel er duidelijk een rode draad zichtbaar is, zien we in het vpt-zorgaanbod dat zorgorganisaties eigen accenten leggen om het vpt te kunnen realiseren, die passen bij hun visie. Succesfactoren en inclusiecriteria die zorgorganisaties hanteren zijn divers. Zo vindt de ene zorgorganisatie de aanwezigheid van mantelzorg onmisbaar, terwijl dit bij een andere zorgorganisatie niet randvoorwaardelijk is.

Enkele voorbeelden van de diversiteit in het vpt-aanbod:

- De alarmopvolging wordt buiten het vpt-zorgteam georganiseerd. Hierdoor kan de zorgprofessional zich efficiënt richten op de geplande zorg.
- Cliënten zorgen zelf voor de brood- en warme maaltijden. Ze ontvangen hiervoor een vergoeding van de zorgorganisatie.
- Om toezicht te realiseren draagt de mantelzorger bij aan het omzien naar de cliënt. Technologie zoals gps kan daar ook een bijdrage aan leveren.
- De ondersteuning is ook gericht op de mantelzorger, zodat de draagkracht van het systeem 'langer thuis' beter in balans kan worden gehouden.
- Er is een focus op het voorkomen en/of draaglijk maken van eenzaamheidsgevoel.

De organisatie van de teams

Zorgaanbieders organiseren het vpt op diverse wijze. De zorgteams die het vpt aanbieden zijn dan ook verschillend georganiseerd. Dat loopt uiteen van een regulier wijkteam, een specifiek vpt-team, een verpleeghuisteam en/of er is sprake van een gemengd team vanuit wijk/verpleeghuis. In onderstaand overzicht worden de verschillende teamvormen opgesomd met de door zorgaanbieders aangedragen voordelen en opmerkingen. Sommige opmerkingen kunnen ook interessant zijn bij meerdere teamvormen.

Team	Voordelen	Opmerkingen
Regulier wijkteam	- Cliënten houden dezelfde zorgprofessionals ook als de zorg zwaarder wordt. - Dit is mogelijk bij een bepaalde schaalgrootte van wijkverpleging.	- Net zoals in de wijkzorg: kijken wat iemand nodig heeft. - Er is veelal sprake van een ongeclusterde setting/gespikkelde setting. - Vpt is goed voor aantrekkelijkheid van het vak wijkverpleging.

Specifiek vpt team	- Het aanbieden van vpt-aanbod is een vak apart ten opzichte van wijkzorg en verpleeghuiszorg.	- Het vpt-team is samengesteld met medewerkers vanuit wijkteams als verpleeghuisteam. - Een kleine groep medewerkers met een cliëntcoach die blokzorg bieden aan een kleine groep cliënten. Daardoor is er tevens weinig reistijd. - De alarmopvolging is buiten het vpt-team georganiseerd.
Verpleeghuisteam	- Ook helpenden kunnen goed worden ingezet	- Een vph-team is passend bij geclusterd vpt, niet bij ongeclusterd vpt. - Als het om veel cliënten gaat is een apart vpt-team meer geëigend. - De routines van een vph-team komen niet overeen met wvp-team: vph team helpt ca. 3 cliënten in een dagdeel, wvp ca. 10 cliënten.
Gemengd team Zvw/Wlz	- Gebruik maken van elkaars sterke punten: intramuraal ligt de focus op wonen en welzijn en extramuraal is de focus 'zorgen dat' in plaats van 'zorgen voor'.	- De nabijheid van het verpleeghuis is voordelig. - De nachtzorg wordt door het verpleeghuis geleverd.

Woonaanbod bij volledig pakket thuis

Het woonaanbod van de leveringsvorm vpt loopt ook zeer uiteen. Daarbij vallen termen als een geclusterd en een ongeclusterd/gespikkeld aanbod.

Alhoewel deze termen wel tot de verbeelding spreken, zijn er geen landelijke definities. Ook het begrip 'thuis' is landelijk niet gedefinieerd.

Zorgaanbieders die het vpt aanbieden zien een geclusterd aanbod of in een aanleunwoning/nabij een verpleeghuissetting wel tot de mogelijkheden. Over een vpt-aanbod thuis/gespikkeld wordt héél wisselend gedacht. Dat varieert van 'het vpt is onderdeel van reguliere wijkzorg', en 'vpt gespikkeld is haalbaar als het veilig is' tot 'gespikkeld vpt is niet realistisch'.

Het diverse aanbod van vpt wordt aangeboden in de volgende settingen:

- Geheel in een intramurale setting waar bewoners huur betalen
- In een intramurale setting waar ook cliënten met een ZZP verblijven
- In geclusterde woonvoorzieningen
- In aanleunwoningen
- In een zelfstandige woning/gespikkeld/niet geclusterd

Overzicht financiering ouderenzorg

Het onderstaande schema geeft een overzicht van de ouderenzorg, waarin wordt verduidelijkt hoe de zorgonderdelen van de verschillende zorgvormen worden gefinancierd.

	Tijdelijke en chronische (intensieve) zorg	Blijvende intensieve zorg					Blijvende en zeer intensieve zorg
	zonder Wlz-indicatie	MPT	PGB	VPT (zonder behandeling)	VPT (met behandeling)	Verblijf (zonder behandeling)	Verblijf (met behandeling)
Farmaceutische, GGZ-, Tandheelkundige-, Huisartsenzorg, Hulpmiddelen	Zvw	Zvw	Zvw	Zvw	Zvw	Zvw	ZZP
Verpleging, verzorging, begeleiding	Wvp Wmo	MPT	PGB	VPT	VPT	ZZP	
Specifieke behandeling: medisch, gedrag, paramedisch	GZSP	MPT	MPT	MPT*		MPT*	
Verblijf						Intramuraal	Intramuraal

*In de regel is bij deze leveringsvormen behandeling niet van toepassing. Bij uitzondering kan de module behandeling uit het mpt er bovenop worden gestapeld.

De ondersteuning uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) loopt via de gemeenten. Wijkverpleging (wvp) en Geneeskundige Zorg voor Specifieke Patiëntgroepen (GZSP) valt onder de Zorgverzekeringswet (Zvw). De Wet langdurige zorg (Wlz) omvat de leveringsvormen pgb, mpt, vpt en verblijf. Overbruggingszorg aan cliënten die wachten op een plek in een verpleeghuis valt juridisch onder de leveringsvorm mpt.

Andere vormen van verpleegzorg in de thuissituatie

Het volledige pakket thuis is zoals we eerder al aangaven niet de enige vorm van verpleegzorg die in de thuissituatie aan cliënten kan worden geboden. Naast het vpt kan ook de zorg in de wijkverpleging en het modulair pakket thuis overeenkomen met verpleegzorg thuis. Onderstaand schema geeft op hoofdlijnen de kenmerken en de verschillen van deze drie zorgvormen weer.

	Wijkverpleging (Zvw)	Modulair pakket thuis (Wlz)	Volledig pakket thuis (Wlz)
Wonen	Thuis	Thuis, (on)geclusterd	Thuis, (on)geclusterd
Woningaanpassingen	Via de gemeente	Via de gemeente	Via de gemeente
Bekostiging technologie	NZa-prestatie Thuiszorgtechnologie	Via de NZa beleidsregel mpt (art. 5.5 en de toelichting)	Is onderdeel van het dagtarief van vpt
Bekostiging innovatie en preventie	NZa Informatiekaart Innovatie en Preventie	NZa Informatiekaart Innovatie en Preventie	NZa Informatiekaart Innovatie en Preventie
Zorgaanspraak	Zvw verpleging en verzorging, casemanagement bij dementie en zorg in de laatste levensfase	Eén of meer Wlz-zorgvormen (modulen)	Integraal Wlz-pakket incl. toezicht en maaltijden

Omvang zorg	Maximaal '7 x24u' uur, zorgverzekeraars sturen echter op doelmatigheid	Conform zorgprofiel indicatiebesluit mits verantwoord en doelmatig naar het oordeel van het zorgkantoor. Als meer zorg nodig is op grond van de indicatie kan het zorgkantoor extra geld toekennen, bijv. met de Extra Kosten Thuis (EKT) regeling en Meerzorgregeling. Zie ook Extra zorg (Wlz) en het ZN Voorschrift Zorgtoewijzing	Conform zorgprofiel indicatiebesluit mits verantwoord en doelmatig naar het oordeel van het zorgkantoor. Als meer zorg nodig is op grond van de indicatie kan het zorgkantoor extra geld toekennen, bijv. met de Meerzorgregeling. Zie ook Extra zorg (Wlz) en het ZN Voorschrift Zorgtoewijzing
Kwaliteitseisen	Wkkgz Wijkverpleging kwaliteitskader	Wkkgz Kwaliteitskader verpleeghuiszorg voor geclusterd mpt Addendum langdurige zorg thuis met een Wlz-indicatie voor ongeclusterd mpt	Wkkgz Kwaliteitskader verpleeghuiszorg voor geclusterd vpt Addendum langdurige zorg thuis met een Wlz-indicatie voor ongeclusterd vpt
Bekostiging	Bekostigd op zorgonderdelen en gebruik	Bekostigd op zorgvormen en gebruik Behandeling ihkv psychische stoornis wordt uit de Zvw bekostigd.	Integraal bekostigd, zonder Wlz-behandeling of met Wlz-behandeling. Behandeling ihkv psychische stoornis wordt uit de Zvw bekostigd.
Huisarts/SO	Eigen huisarts, consultatie Specialist Ouderengeneeskunde obv NZa	Eigen huisarts, consultatie Specialist Ouderengeneeskunde obv NZa	Eigen huisarts, consultatie Specialist Ouderengeneeskunde obv NZa

	beleidsregel Geneeskundige zorg voor specifieke patiëntengroepen	beleidsregel prestatiebeschrijvingen en tarieven modulaire zorg 2022	beleidsregel prestatiebeschrijvingen en tarieven modulaire zorg 2022
PGB	Combinatie met PGB mogelijk	Combinatie met PGB mogelijk	Geen combinatie PGB mogelijk
Aantal zorgaanbieders	Meerdere zorgaanbieders	Meerdere zorgaanbieders	Eén zorgaanbieder
Indicatiestelling	Wijkverpleegkundige volgens Normenkader V&VN	CIZ stelt onafhankelijk en uniform de indicatie. Voorwaarde is blijvende intensieve zorgvraag en 24 u per dag zorg dichtbij nodig of permanent toezicht	CIZ stelt onafhankelijk en uniform de indicatie. Voorwaarde is blijvende intensieve zorgvraag en 24 u per dag zorg dichtbij nodig of permanent toezicht.
Gebruikelijke zorg/mantelzorg	De wijkverpleegkundige betreft gebruikelijke zorg/mantelzorg bij de indicatiestelling	Gebruikelijke zorg/mantelzorg weegt niet mee bij de indicatiestelling	Gebruikelijke zorg/mantelzorg weegt niet mee bij de indicatiestelling
Wmo-ondersteuning	Mogelijk	Niet mogelijk, Wlz is voorliggend op de Wmo en Zvw. Sociaal vervoer op basis van de Wmo is wel mogelijk (dat is geen Wlz-aanspraak)	Niet mogelijk, Wlz is voorliggend op de Wmo en Zvw Sociaal vervoer op basis van de Wmo is wel mogelijk (dat is geen Wlz-aanspraak)
Hulpmiddelen	Hulpmiddelen: Wmo of Zvw	Hulpmiddelen: Wmo of Zvw	Hulpmiddelen: Wmo of Zvw

Personenalarmering	Cliënt kan onder voorwaarden alarmeringsapparatuur ontvangen uit de Zvw of Wmo.	Cliënt kan alarmeringsapparatuur ontvangen op basis van de NZa beleidsregel mpt (art. 5.5 en toelichting)	Is onderdeel van het dagtarief van vpt
Eigen bijdrage	Geen eigen bijdrage voor wijkverpleging, wel voor Wmo door CAK	Inkomensafhankelijke eigen bijdrage, afhankelijk van zorggebruik door CAK	Inkomensafhankelijke eigen bijdrage door CAK
Ongecontracteerde zorg	Ja, op basis van Zvw art. 13	Nee	Nee
Zorginkoper	Eigen zorgverzekeraar van de cliënt	Het zorgkantoor in de regio	Het zorgkantoor in de regio

- ⇒ Regelgeving is regelmatig aan verandering onderhevig. In het schema is zoveel mogelijk naar brondocumentatie gelinkt. Het kan (gaan) voorkomen dat nieuwe regels geldend zijn.

Tot slot

De aankomende jaren zullen er grote veranderingen nodig zijn om een steeds grotere groep ouderen van (intensieve) verpleegzorg te voorzien. Deze zorg wordt geleverd in verpleeghuizen maar het kan niet anders dat we ook steeds vaker de intensieve zorg thuis gaan organiseren. Veel kwetsbare ouderen krijgen te maken met stapsgewijze achteruitgang of met ontregeling die de zorgvraag doen toenemen. We zien dat zorgprofessionals vanuit advance care planning regelmatig met cliënten het gesprek aangaan over wat voor hen belangrijk is, wat verwachtingen zijn en meedenken in de mogelijkheden. Zo kunnen haalbare doelen en betrokkenheid van naasten voor de huidige en toekomstige zorg worden benoemd. Het gaat erom dat de cliënt steeds in een passende vorm maatwerk aan zorg ontvangt om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven. Dat is de beweging waar we de aankomende jaren voor staan en die we verder vorm moeten geven.

Achtergrondinformatie

Zie de volgende verwijzingen / links voor meer achtergrondinformatie:

- ActiZ: Zorgorganisaties aan de slag met [nieuwe woonzorgvormen](#) (oktober 2021)
- NZa: Aanbevelingen voor het scheiden van wonen en zorg, [volledig pakket thuis](#) in de verpleging en verzorging (maart 2022)
- Zilveren Kruis en zeven zorgaanbieders: [Webinar](#) vpt in de wijk (november 2021)
- Zilveren Kruis: [Inspiratieboekje vpt](#) in de wijk (2021)